

ECONOMIA

Els vents de crisi despintinen l'economia mundial

On es pot trencar el món

Les conseqüències de l'última crisi monetària europea, encara que greus, tenen tard o d'hora solucions. Més perilloses per al futur econòmic mundial semblen ser altres paràmetres com ara el comerç mundial, el ritme de creixement i el preu del petroli, tots en hores baixes.

Tots els indicadors econòmics confirmen que la recuperació, sobretot dels països més industrialitzats, haurà d'esperar més temps encara. Després del tancament de la reunió del Fons Monetari Internacional (FMI) i del Banc Mundial, la passada setmana a Washington, totes les previsions optimistes de creixement econòmic van quedar congelades. Els europeus tardaran una llarga temporada a recuperar-se de la sotragada monetària dels últims dies i, encara que retornen a una relativa normalitat en la còtització de les seues respectives divises, res quedarà igual que abans. Són moments de forta inestabilitat, els vents de crisi bufen pertot arreu i despintinen sense mirament molts models de desenvolupament econòmic.

El vell continent no és l'únic que té l'aigua al coll. Des de la zona d'influència

americana arriben dades prou descoratjadores. El declivi de l'antiga superpotència dels EUA sembla que ja ha sonat, segons avancen els observadors.

El potent, estricte i silenciós "amo de l'orient econòmic", el Japó, tampoc se salva de la crema. Malgrat totes aquestes condicions negatives, des de fa alguns mesos s'observen moviments estratègics a l'interior dels diferents blocs econòmics mundials. La CEE, de primer, ha signat el passat mes de maig un acord per eixamplar encara més la seua zona d'actuació amb els països socis de l'anomenada EFTA, (Tractat de Lliure Comerç Europeu) en què figuren Àustria, Suècia, Finlàndia, Noruega, Suïssa, Islàndia i Liechtenstein, tots ells virtuals candidats al futur Mercat Europeu.

Washington no s'ha quedat parat mentrestant. El passat més d'agost, Canadà, els

Estats Units i Mèxic van firmar el Tractat de Lliure Comerç (TLC o NAFTA en anglès). El Japó, en el tercer vèrtex d'aquest triangle econòmic, no es cansa de fer ulls a països com la Xina, Tailàndia i Corea amb l'objectiu de fomentar una unió d'interessos sòlida. Tres bàndols per a un sol objectiu: fer-se amb el liderat econòmic ara quasi inexistent atès el retrocés dels EUA. Tot i això, el món, amb la nova estructura a tres bandes, no deixa d'estar en perill d'explosió econòmica. Les orelles d'aquest possible cataclisme es perfilen en múltiples fronts. Principalment, el fre brutal del comerç exterior mundial, els nivells de creixement quasi nuls de les economies, la inflació i els preus fluctuants de les primeres matèries. Aquests són els quatre punts més febles, segons la majoria dels especialistes, on pot esgarrar-se el món el dia menys esperat.

Segons dades del Banc Mundial, publicades la setmana passada, el creixement del volum del comerç internacional durant l'any 1991 es va reduir substancialment fins arribar a la mitjana anual del 3%.

PERILLOSA REDUCCIÓ DEL COMERÇ MUNDIAL

Aquest percentatge va ser tres vegades superior durant 1990, és a dir del 9% exactament. L'índex de les transaccions comercials sol ser, pels experts, una mesura inequívoca per a calcular la importància de qualsevol crisi. La Ronda d'Uruguai, dins del marc de les negociacions dels Acord Generals sobre Aranzels Duaners i Comerç (GATT), sembla que ha arribat a un punt d'estancament que el deixa hipotecat per als pròxims mesos. La liberalització del comerç mundial, objectiu principal del GATT, haurà d'esperar, doncs, malgrat la pressió cada vegada més forta de països de potència mitjana (gran part dels més industrialitzats del Tercer Món i alguns al-

lupament Europeu, on es troben els 24 països més industrialitzats del món, l'economia espanyola se situa a la cua quant al dèficit comercial, immediatament després dels Estats Units americans.

Es cert que gairebé tots els estudis recents sobre l'evolució econòmica de la superpotència nord-americana coincideixen a afirmar que el declivi *ianqui* és irreversible. Dos especialistes en aquesta matèria ho afirmen alhora en els seus respectius estudis, publicats recentment. Edward Luttwak, historiador i estrateg conservador, i Lester Thurow, economista d'esquerra, s'han posat d'acord sobre aquestes previsions tan negatives, cadascun, és clar, per diferents camins. Al marge de la superioritat indiscutible nord-americana internacional en aquests moments (reforçada per la destrucció de la Unió Soviètica i la victòria de la guerra del Golf), els elements que anuncien el repliegament dels americans es refereixen més aviat a factors d'ordre intern. Per tots dos economistes, a hores d'ara el Japó i Europa han pres, diguem-ne, "una autopista" cap a la reconstrucció de les seues respectives economies, copiant pas a pas el camí que va triar Washington durant els anys cinquanta. Aquest dos blocs emergents han basat les seues polítiques econòmiques senzillament en una ampliació dels seus mercats i en l'optimització tecnològica amb els consegüents abaratiments dels costos i el notable aug-

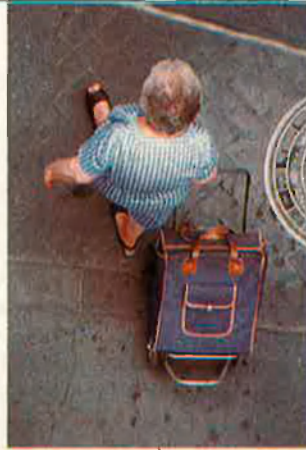
ment de les innovacions.,

Tòquio, al llarg de la turbulenta crisi monetària europea de fa dues setmanes, ha reaccionat molt cautelosament. Segons les impressions al respecte d'un bon grapat d'especialistes, les autoritats monetàries del Japó s'han mostrat més aviat llunyanes. El ministre japonès de Finances, quan bufaven amb més força els vents de la crisi, va declarar la passada setmana amb un to molt di-

plomàtic que el seu país estava disposat a donar suport a qualsevol mesura per aconseguir una estabilització de les divises europees, "encara que es tracta d'un problema exclusivament europeu".

CAP AL CREIXEMENT ZERO

La mateixa OCDE, en l'últim informe sobre les previsions de reactivació de l'economia mundial calculava a finals del mes de maig passat que els primers signes de recuperació es manifestaran al final d'enguany. Els recents colps monetaris deixen, per contra, en suspens aquestes previsions massa improvisades. De tota manera, els països més industrialitzats no superaran mai un modest 1,8% de creixement. D'altra banda, alguns especialistes han observat "signes molts evidents" que vaticinen una recuperació ràpida dels Estats Units. Si es compleixen aquests auguris, Washington podria eixir definitivament de la recessió que pateix des de fa

RAFA GIL

ARXIU

tres, com ara l'estat espanyol) defensors de bon o mal grat a ultrança de la supressió de barreres comercials i mesures proteccionistes.

Quant a la situació espanyola, quan es complia el primer semestre d'enguany el dèficit de la balança comercial havia crescut un 15%. Encara pitjor, les importacions van ser aproximadament el doble de les exportacions. La pressió a la pujada del preu de les importacions i en especial el dels béns de consum i la desacceleració de les exportacions en el context comercial espanyol han estat, sens dubte, una de les causes principals de la traumàtica devaluació de la pesseta de fa pocs dies.

El malestar es confirma des d'altres perspectives. Dins del grup de l'OCDE, Organització per a la Cooperació i el Desenvol-

Els tigres van a la caça

Mentre el món occidental està en coma de recessió, els països del sud-est asiàtic, anomenats "els tigres", continuen mantenint el mateix ritme de creixement. Japó, el *superpower* econòmic, es troba ara envoltat per vuit països que ensenyen les dents: Hong Kong, Singapur, Taiwan, Corea del Sud, Tailàndia, Xina, Malàisia i Indonèsia. Tots poden assegurar al voltant del 7% el ritme de creixement. A més, es calcula que en la primera meitat d'aquest decenni, Xina, particularment, assolirà un desenvolupament econòmic molt més ràpid que la resta del grup.

No obstant això, una economia amb desenvolupament d'alta velocitat, tard o d'hora, sol ensopegar amb uns problemes d'*escalfament*. Xina n'és un dels exemples. Els preus hi van pujant i el superàvit de la balança de pagaments cau en picat i ha passat de 10 bilions de dòlars durant els primers sis mesos del 1991 a 2,5 bilions durant el mateix període l'any següent.

Japó, per la seua banda, pateix la pitjor recessió dels últims decennis. El seu creixement arribarà, segons calculen els especialistes, a un màxim del 2,1% enguany. Igualment, el mercat de treball té una marcada tendència a la baixa: 3.000 llocs s'han suprimit en la multinacional JVC, sector de l'electrònica, i altres 4.000 en Nissan, fabricant d'automòbils. La política "d'ocupació a perpetuïtat" s'ha convertit en un mite. Els beneficis empresarials continuen abaixant vertiginosament a conseqüència de la barreja problemàtica de l'augment de costos de producció i la caiguda de vendes per causa de la pèrdua de confiança dels consumidors.

Aquests mateixos alts costos de producció obliguen el Japó a cercar altres *imperiis* en els països del sud-est asiàtic. Entre 1988 i 1990, les empreses japoneses realitzaren 2.500 inversions amb un valor d'uns 11 bilions de dòlars a Indonèsia, Malàisia, Singapur i Tailàndia.

Corea del Sud i Taiwan han seguit el mateix camí perquè han triat pel trasllat

de les seues produccions cap a l'exterior. Corea del Sud realitzà el 1990 2,3 bilions de dòlars d'inversions a l'estranger. Taiwan ha substituït el Japó com a primer inversor en Malàisia. Però l'única atracció oferta pels països com ara Tailàndia i Malàisia és la mà d'obra barata. No obstant, quan s'exigeix una producció més complicada i mecanitzada; aquesta mà d'obra no serveix com incentiu. Més aviat els inversors cerquen altres amfitrions.

Tailàndia i Corea del Sud tenen mà d'obra molt qualificada. Per exemple, empreses com Samsung (Corea) són tan conegudes com Toyota i Sony. A més, les relacions entre aquests països han millorat, fet que facilita encara més el comerç. Els moviments d'aproximació entre aquests països s'han intensificat durant els últims mesos: Corea i Xina establiren relacions diplomàtiques el passat mes d'agost. L'emperador japonès es prepara des de fa temps per a realitzar una visita oficial (la primera de la història) a la república xinesa.

ARXIU

Júlia Underdown

any i consolidar un creixement del 3,8% fins al final de 1992. ¡Bon regal per al nou estadant de la Casa Blanca! Malgrat tot, la recuperació no serà suficient perquè els americans es mantinguen en el futur com a líders de l'economia mundial. Superar la crisi no sembla gaire fàcil. Al final

de la setmana passada, sense anar més lluny, des de Tòquio es confirmava que el creixement de l'economia japonesa al final d'aquest any no superarà un curt 1,8%, malgrat la bona situació financera i industrial d'aquell país.

El desenvolupament japonès serà mo-

dest, però ho serà més encara el del conjunt dels països membres de la Comunitat Econòmica Europea, CEE. Reunits a Bath (Anglaterra) a principi d'aquest mes, els ministres dels països comunitaris estudiaren minuciosament la situació de les respectives economies per a fer balanços i previsions a curt termini. Tots els reunits n'eren conscients, de la forta sotragada monetària que se'ls acostava. Si les previsions inicials auguraven un creixement mitjà pròxim del 2,5%, després de Bath la rebaixa ha estat brutal. El sostre serà el 1,5%.

Tot d'una, aquesta reunió en la ciutat anglesa va retallar els sonmis de grandesa del ministre espanyol d'Economia, Carlos Solchaga, que hauria desitjat un escandallós 3%. El Pla de Convergència Econòmic, a amb el segell de Solchaga, és ara impossible.

EL PETROLI, MÉS CAR ENCARA

Amb el comerç mundial a velocitat reduïda i el ritme de creixement pertot arreu sota mínims (més atur i més inflació), els preus de les matèries primeres, principalment el petroli, tenen tendència a la puja. Reunits a Madrid, el dimarts passat, 22 de setembre, els representants de l'Organització de Països Exportadors de Petroli, OPEP, van anunciar unes oscil·lacions del preu del barril entorn dels 20 o 21 dòlars d'aquí al final d'any, mentre que ara és de 19,5 dòlars. La demanda de petroli continua sent superior a l'oferta a nivell mundial, situació que provoca automàticament cada cert temps un reajustament dels preus a la puja. Per aquesta raó, l'OPEP ha confirmat que mantindrà congelada la producció del cru (actualment de 24,1 milions de barrils cada dia enfront dels 25 milions de barrils diaris de demanda) per tal d'arribar al preu de 21 dòlars necessari per a l'estabilitat del mercat.

Una de les conseqüències més directes de la puja del preu del petroli és el major endeutament dels països no productors, en primer lloc els menys desenvolupats, amb repercussions greument inflacionistes per l'augment immediat que provoca en els índexs de preus al consum (IPC).

Cap índex deixa veure en el futur immediat una minva de la dependència del desenvolupament econòmic amb la producció d'aquesta font energètica. Fonts de l'OPEP han anunciat que d'aquí a l'any 2000 aquests productors hauran d'incrementar la seua producció diària en 7 milions de barrils per satisfer la demanda.

Ignasi Pellicer